

Зважаючи на те, що мова йде саме про ансамблеву гру, доречно підкреслити її роль у творчому становленні гітаристів, кожен з яких є професіоналом своєї справи, адже виробляється низка навичок, що допомагають і в сольному виконавстві.

Список використаних джерел:

1. Арнонкур Н. Музыка бароко: шлях до нового розуміння. Москва: Пальміра, 2019. 247 с.
2. Дроздова О. О. Творча складова технології гітарного виконавського мистецтва: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03; Одес. нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2020. 190 с.
3. Кравченко А. І. Семіологія камерно-інструментального мистецтва України кінця ХХ – початку ХХІ століть: дис... докт. мистецтвознавства: 26.00.01; Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. Київ, 2021. 428 с.
4. Михайленко М. П. Теоретичні основи формування виконавської майстерності гітариста : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав.: 17.00.03; Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2011. 18 с.
5. Москаленко В. Лекції з музичної інтерпретації. навчальний посібник. Київ, 2013. 134 с.
6. Петропавловский А. А. Гитара в камерном ансамбле: автореф. дис.....канд. искусствоведения: 17.00.02. Нижегород. гос. акад. им. М. И. Глинки. Нижний Новгород, 2006. 21 с.
7. Романенко А. Р. Музичний конкурс як соціокультурний феномен у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2016. № 1. С. 126-129.

Сологуб В.Д.,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музичного мистецтва ВП « Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв», м. Миколаїв

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В КЛАСІ ГІТАРИ

Сучасна педагогіка знаходиться на шляху значних трансформацій. ХХІ століття, з його високим рівнем технологічного розвитку, створило умови для проведення значної кількості заходів у онлайн-форматі. Наявність такої можливості не означала необхідності у здійсненні навчання виключно у цій дистанційній формі. Проте, виклики, що постали перед людством, в умовах пандемії COVID-19, спричинили зміну вектору освітнього процесу, актуалізувавши впровадження дистанційних форм в усіх галузях. Опанування теоретичних знань є більш простим завданням, натомість набуття практичних навичок потребує особливої уваги та системного підходу. За умови впровадження карантинних заходів, спрямованих на зменшення поширення пандемії

COVID-19, актуалізувалась потреба у розробці програм, спрямованих на здійснення дистанційного навчання в усіх галузях освітнього процесу. Зокрема, подібна практика стала для багатьох викладачів неочікуваною та такою, що потребувала залучення новітніх підходів, які б дозволили компенсувати відсутність звичного формату роботи «викладач-студент», що здійснювалась наживо. Важливо відмітити, що навчання студентів в закладах вищої освіти мистецького спрямування, від самого початку було орієнтоване на особисту присутність студентів на заняттях, багато з яких проходило у формі індивідуальних занять. Формування майстерності гри на музичному інструменті передбачає постійний контроль з боку викладача.

Власне, якщо говорити про дистанційне навчання, то воно має включати заходи, що будуть сприяти здійсненню різних етапів підготовки студентів. Насамперед, надзвичайно важливим є викладення учбового матеріалу студентам. Цей етап має проходити у різних формах, зокрема давати можливість зробити навчання таким, що викладається у зручному форматі, може бути отриманим у будь-який час та бути доступним для усіх здобувачів певного освітнього рівня.

Другий етап, без якого неможлива підготовка інструменталістів – це наявність можливості контролювати успішність студента. Тут варто виділити форми поточного контролю рівня підготовленості студента, а також підсумковий контроль. Дана робота може також мати декілька форм. Це може бути оцінювання здійсненого студентом запису власної гри, яке викладач робить без обмеження у часі. Також можливе інтерактивне спілкування між студентом та викладачем, яке має більшу результативність, порівняно з попередньою формою, проте надзвичайно сильно пов'язане з рівнем технічної забезпеченості студента та викладача (наявність техніки, мережі Інтернет, приміщення).

Дистанційне навчання неможливе без ресурсів, які б могли надавати можливість здійснювати усі форми роботи на одному освітньому порталі. Чимало закладів вищої освіти прийшли до необхідності впровадження платформ для дистанційного навчання. Важливими компонентами, що свідчать про успішність таких платформ, є можливість корегування програм курсів, легкого наповнення навчальним контентом. Проте не для всіх спеціальностей такі платформи включають весь спектр можливостей взаємодії. Зокрема виховання майстерності гри на музичному інструменті, в тому числі гітарі, неможливо проконтролювати за допомогою тестування, опитування та інших усних форм. Вона здебільшого пов'язана з постійною взаємодією викладачів та студентів. «Гітарні уроки мають велику користь та результативність, адже вони проходять індивідуально, за рахунок чого викладач може краще обирати підхід до кожного студента» [3, с.73]. Відмовитись від індивідуальних занять неможливо, проте їх можна замінити на індивідуальні онлайн-заняття, що можуть проводитися завдяки таким програмам як Skype, Viber, Zoom, Messenger, Google Meet, Microsoft Team та інших, що мають функцію відеодзвінка.

Окреслимо ті форми, що можуть бути використані при підготовці фахівців у класі гітари. Зокрема, якщо мова йде про розвиток майстерності гри на гітарі, то він невід'ємний від теоретичного базису. Викладач може здійснювати відеозапис власних спостережень, пов'язаних із майстерністю гри, а також залучати вже наявний

відеоматеріал. Поширення набула практика камерного «домашнього» виконавства, проведення майстер-класів, семінарів та лекцій з власної оселі, що виявились чи не єдиною формою активізації мистецького та педагогічного процесу. Разом з тим, доволі зручним є використання сторонніх платформ, які вже мають готовий контент, доречний для онлайн-освіти.

Зокрема, на етапі викладення учбового матеріалу довела свою результативність система, закладена на такому порталі, як Coursera. Coursera - це проект в сфері масової онлайн-освіти, який було засновано викладачами інформатики Стенфордського університету Ендрю Ином (Andrew Ng) та Дафною Коллер (Daphne Koller) в 2012 році. Специфіка проекту полягала в тому, що база Coursera дозволила об'єднати онлайн-курси викладачів з різних навчальних закладів світу. Їх онлайн-курси включали декілька форм: це відео-лекції, презентації, завантажені текстові файли, завдання для самостійного виконання та тестові завдання. Особливістю даної системи було впровадження можливості здійснювати онлайн-комунікацію з викладачем та іншими учасниками, що проходили курс у вигляді форуму. Також важливим етапом у проходженні курсів є те, що самостійні завдання, які передбачають творчу роботу здобувачів, оцінюються іншими студентами з курсу, що дійшли до того самого етапу навчання.

При викладанні класу гітари можна залучати прослуховування студентами окремих курсів на порталі Coursera, що дозволило б розширити знання. Доцільно використовувати курси від Музичного коледжу Берклі (Berklee College of Music), які стануть у нагоді гітаристам. Там представлені курси і для початківців, котрі лише починають опановувати майстерність гри на гітарі, як-от «How to Play Guitar», «Guitar for Beginners», так і ті, що будуть доречні для студентів закладів вищої освіти мистецького спрямування: «Guitar Performance Techniques», «Guitar Chord Voicings: Playing Up The Neck», «Guitar Scales and Chord Progressions» [7]. Подібні курси більше розраховані не на виконавців на класичній гітарі, а на електрогітарі, але дозволять ознайомитися з методичними принципами американських викладачів. Також можна віднайти чимало курсів, які будуть знайомити з історією класичної музичної культури, а також окремими напрямками популярної культури ХХ століття.

Окрім теоретичних курсів, доречно звертатись до форми майстер-класів. Мова йде не лише про безпосередню участь у майстер-класах, що проводяться онлайн, а й також про перегляд тих, які вже пройшли, були зафіксовані на відео та викладені у мережі Інтернет. Майстер-класи будуть доречними як форма, що дозволяє здійснювати проміжний контроль, допомагати здійснювати теоретичну підготовку, обмінюватись досвідом. С. Гриненко влучно відмічає потенціал гітарних майстер-класів для формування професійних виконавців: «При проведенні майстер-класів використовуються різні форми, які залежать і від професійно-педагогічного досвіду викладача, і від специфіки аспекту, який має бути представленим. Адже можливе наголошення на особливостях звуковидобування при грі на класичній гітарі, майстерності імпровізування, опануванні новими прийомами гри, створенні доречної версії музичного твору тощо, що передбачає абсолютно різні методи презентації матеріалу» [3, с.72].

Протягом 2020 року було проведено чимало інших заходів, як-от семінарів. Один з них проходив для викладачів народних відділів по класу гітари за участю лауреата міжнародних конкурсів, володаря золотої медалі міста Париж, професора Національної Школи Музики в місті Ніорт (Франція) Філіпа Вілли. Більшість подібних семінарів транслювались, а також були згодом представлені на YouTube, що дозволяє включати їх у програми дистанційної освіти.

Існує ряд гітарних порталів, як, наприклад, GUITARMASTERCLASS.NET [8]. Даний ресурс має більше ніж чотирнадцятирічну історію функціонування, він надає можливість просувати освітні послуги різним гітаристам з усього світу. Важливо відмітити, що представлені невеликі прев'ю-відео дозволяють ознайомитися з різною виконавською технікою, постановкою рук, табулатурою. Користувачі можуть обрати саме той контент, який їх цікавить, від музики фламенко, гри на класичній гітарі до бас-гітари. Наповнення сайту може бути використане різнобічно: в якості зразка для наслідування студентами, а також як матеріал для аналізу, в тому числі й критичного.

Розробка системи дистанційного навчання наразі є надзвичайно важливим завданням. Існуючі розрізнені ресурси, що наявні в мережі Інтернет – як-от відео лекцій, майстер-класів на YouTube, спеціальні освітні портали, присвячені гітарному мистецтву, програмне забезпечення для набору нотного тексту, можливість відеозв'язку у реальному часі між викладачем та студентом можуть створити підґрунтя для формування фахівців у класі гітари. Необхідність здійснювати навчання у дистанційній формі сприяє зростанню кооперації та комунікації між представниками різних закладів освіти, обміну досвідом та створенню спільних проєктів. Проте унаочнюється потреба у створенні платформ на базі закладів вищої освіти, які б мали розширений функціонал та адаптувались під потреби, що виникають, у тих чи інших спеціалістів.

Список використаних джерел:

1. Бережной Д.А. Методологический анализ индивидуально-групповой формы обучения в классе гитары. *Вестник Московского государственного университета культуры и искусств*, 2013, № 3 (53), С. 175-178.
2. Варламова А.А. Влияние информационных технологий на развитие гитарного искусства. *Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук*, 2013. № 11-2. С. 162-165.
3. Гриненко С. Значення майстер-класів для формування вітчизняних гітарних шкіл (на прикладі півдня України). *Сучасний культурний простір у мистецтвознавчому дискурсі: Зб. матеріалів Міжн. дистанц. наук.-практ. конф.*, Київ, 14 листопада 2019 р. Київ : НАКККіМ, 2019. С.72-75.
4. Живая история гитары. URL: <https://smotriuchis.ru/muzyka-i-iskusstvo/muzykalnye-instrumenty/zhivaya-istoriya-gitary?ref=ref0000710b5f3c5eac5c5139> (дата звернення 28.08.2020).
5. Корпало К. Михайло Вігула – маестро гітари. *Експериментальна Всеукраїнська наукова конференція «Молоді молодим» (Дрогобич, 03.03.2020) у рамках міжнародного проєкту «Молоді композитори*

<https://uk.mihajlovihula.com/post/%D0%BC%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE-%D0%B2%D1%96%D0%B3%D1%83%D0%BB%D0%B0-%D0%BC%D>

6. Сологуб В. Особливості впровадження інклюзивної освіти в закладах вищої мистецької освіти України. *Педагогічний процес: теорія і практика*, 2019. Вип. 1-2. С. 78-84.

7. Coursera. URL: https://ru.coursera.org/search?query=guitar&utm_campaign=header-for-students&utm_content=corp-to-landing-for-students&utm_medium=coursera&utm_source=header-for-students-link (Дата звернення 28.08.2020).

8. Guitarclass.net. Active community with over 3000 online guitar lessons. URL: <https://www.guitarclass.net/> (Дата звернення 28.08.2020).

Шеремет В.В.,

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичного мистецтва ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв», м. Миколаїв,

**БАЯН ТА АКОРДЕОН В МУЗИЦІ «ТРЕТЬОГО ПЛАСТА»
В УКРАЇНІ КІНЦЯ ХХ - ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Остання третина ХХ століття, відзначилася розквітом численних масових музичних жанрів, які мистецтвознавчою наукою останніх десятиліть диференціюються відносно народної культури та академічно-професійної музики і визначаються як музика «третього пласта» [3; 4]. До таких масових жанрів належать джаз, рок-музика, диско, поп-музика, електронна музика, яка створюється тембро-акустичними можливостями великого різноманіття музичних інструментів [1]. Але на сьогоднішній день залишається недостатньо вивченою роль баяно-акордеонного мистецтва в музиці «третього пласта», яке до останнього часу органічно сприймалося здебільшого у контексті або народного, або академічно-професійного музикування, що і складає актуальність вивчення цього питання.

Друга половина ХХ століття відзначилася стрімким розвитком масових жанрів і форм музикування, проте входження до масового мистецтва таких інструментів, як баян та акордеон можна було спостерігати ще із другої чверті ХХ століття, коли активно розвивалися паростки джазового мистецтва в Україні. Прикладом участі у джазі такого інструменту як акордеон, що втілював естетику «ворожої» на ті часи західної культури, може бути «теа-джаз» Л.Утьосова, який мав неабияку популярність на теренах колишньої радянської держави. В роки другої світової війни, баяністи та акордеоністи були учасниками значної кількості агітаційних бригад на концертних майданчиках фронтів. У післявоєнні часи спостерігався певний спад у розвитку мистецтва джазу, та, на противагу, у II половині ХХ століття розвивалася поп-культура